

Katedra trestního práva

Klauzurní práce č. 152 konaná dne 5.4.2024

Pistolník Adam

Adam jednoho pátečního večera popíjel v brněnském baru, kde kamarádům ukázal nově zakoupenou kuličkovou zbraň, která byla věrnou kopií pistole Beretta model 92. Jeho kamarád Jirka byl ze zbraně nadšený a navrhnul Adamovi, aby s ní „pořádně vystrašil“ Michala, který seděl u stolu na druhém konci baru a kterého ze srdce nenáviděl. „Namiř na něj a důrazně mu řekni, aby z baru rychle vypadnul,“ prohlásil Jirka. Adam souhlasil, počkal až půjde Michal na záchod a vyrazil za ním. Na toaletách vytáhl svou kuličkovou pistoli, namířil s ní Michalovi na hlavu a řekl mu, aby okamžitě odešel z baru, „jinak to zmáčkne“. Michal s hrůzou v očích kývl, pomalu vyšel z toalet a vyběhl z baru na ulici, odkud zavolal policii.

Praktická část

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání Adama? Odůvodněte.
2. Jak trestněprávně posoudíme jednání Jirky? Odůvodněte.
3. Uvažme situaci, že Adam se uvedeného jednání nedopustil s kuličkovou pistolí, ale se skutečnou střelnou zbraní Beretta model 92, k jejímuž držení neměl potřebné povolení. Jak v takovém případě trestněprávně posoudíme jednání Adama? Odůvodněte.
4. V přípravném řízení Michal uvedl, že bude požadovat náhradu nemajetkové újmy. Své vyjádření nijak nekonkretizoval, neuvedl ani žádnou částku, kterou požaduje, a to ani po poučení soudem zaslaném spolu s obžalobou a ani poté v hlavním líčení po přednesu obžaloby. Jen uvedl, že by byl rád, kdyby se mu obžalovaný omluvil a plně mu penězi nahradil nemajetkovou újmu ve výši, kterou uzná soud za odpovídající. Jak se s takovým návrhem soud v hlavním líčení vypořádá? Odůvodněte.
5. Policejní orgán po příjezdu na místo činu Adama zadržel a chtěl u něj vykonat osobní prohlídku. Jirka však policistům řekl, že je právník a že ví, že k vykonání osobní prohlídky je v tomto případě potřeba předchozího souhlasu státního zástupce. Má Jirka pravdu? Odůvodněte.
6. Proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně podal včas a řádně odvolání pouze obžalovaný Adam. V pátek dne 5. 1. 2024 odvolací soud ve veřejném zasedání konaném o

podaném odvolání vyhlásil rozsudek, kterým zrušil pouze výrok o trestu z rozsudku soudu prvního stupně a sám obžalovanému uložil mírnější trest. Opis rozsudku odvolacího soudu byl (prostřednictvím datové schránky) doručen obhájci Adama a státnímu zástupci v pondělí 5. 2. 2024, obžalovanému Adamovi a poškozenému Michalovi ve čtvrtek dne 8. 2. 2024. Kdy nabyl odsuzující rozsudek právní moci a kdy uplyne Adamovi lhůta pro podání dovolání? Odůvodněte.

Poznámka:

- 1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).*
- 2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).*
- 3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).*

Teoretická část

Poznámka:

Teoretická část státní závěrečné zkoušky nijak přímo nenavazuje na zadání praktické části státní závěrečné zkoušky.

7. Ludvík byl obviněn z přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku. Činu nelitoval a svou vinu nijak nerozporoval. Trestní stíhání chtěl mít hlavně co nejdříve za sebou. Proto s nadšením souhlasil, když mu státní zástupce navrhl sjednání dohody o vině a trestu. Toto nadšení ovšem nesdílel poškozený Martin, který chtěl sjednání dohody zabránit a obrátil se na svého zmocněnce s žádostí o vysvětlení svých práv a možností. Která z odpovědí zmocněnce je správná?

- a) Jako poškozený nemáte právo se účastnit sjednávání dohody o vině a trestu, Váš názor na obsah dohody tak není významný, tedy není třeba Vašeho souhlasu ke sjednání a schválení dohody o vině a trestu.
- b) Jako poškozený máte právo se účastnit sjednávání dohody o vině a trestu, ale Váš souhlas není podmínkou pro její sjednání a pozdější schválení.
- c) Jako poškozený máte právo se účastnit sjednávání dohody o vině a trestu a Váš souhlas je podmínkou pro její sjednání i schválení.

- d) Jako poškozený jste povinen se účastnit sjednávání dohody o vině a trestu zúčastnit, bez Vašeho souhlasu nelze dohodu o vině a trestu uzavřít ani schválit.

8. Hlavní líčení bylo nařízeno na pátek 26. 1. 2024. Obžalovanému bylo předvolání doručeno v pátek 19. 1. 2024. Obžalovaný se k hlavnímu líčení osobně dostavil, stejně tak i jeho obhájce a státní zástupce, kterým bylo předvolání doručeno ve středu 17. 1. 2024. Jeden z přísedících se zeptal předsedy senátu, zda je možno hlavní líčení konat. Co mu předseda senátu odpoví?

- a) Hlavní líčení lze konat, lhůta k přípravě k hlavnímu líčení byla u obžalovaného zachována.
- b) Hlavní líčení lze konat, pouze pokud s tím bude souhlasit státní zástupce, obhájce i obžalovaný.
- c) Hlavní líčení lze konat, pouze pokud o to obžalovaný sám požádá.
- d) Hlavní líčení nelze za žádných okolností konat a musí být odročeno.

9. Kamil byl zproštěn obžaloby podané pro přečin zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku z důvodu zániku trestní odpovědnosti podle § 197 tr. zákoníku a poškozená byla odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. S tím však nesouhlasil zmocněnec poškozené, který jako jediný ve lhůtě podal odvolání v neprospěch obžalovaného. Své odvolání směřující toliko proti (zprošťujícímu) výroku o vině odůvodnil tak, že poškozená neobdržela vše, na co má podle zákona nárok, a trestnost činu proto nezanikla. Jak o tomto odvolání odvolací soud rozhodne?

- a) Odvolání odmítne.
- b) Odvolání zamítne.
- c) Napadený rozsudek zruší a věc vrátí soudu prvního stupně k novému rozhodnutí (po doplnění dokazování o nárocích poškozené).
- d) Odvolací soud jen v písemném vyrozumění poškozeného odkáže na řízení ve věcech občanskoprávních.

10. Policejní orgán zadržel v místě bydliště podezřelého, který z balkonu svého bytu ohrožoval samostřílem kolemjdoucí. Jeden ze zasahujících policistů byl toho názoru, že samostřel je nástroj trestné činnosti a je třeba jej „zabavit“. Starší kolega mu tedy sdělil řádný procesní postup. Jaký?

- a) Nástroj trestného činu může policejní orgán tzv. zajistit, ale pouze po předchozím souhlasu soudce.
- b) Nástroj trestného činu může policejní orgán tzv. odejmout, a to na příkaz státního zástupce.
- c) Nástroj trestného činu může policejní orgán tzv. zajistit, ale pouze s předchozím souhlasem státního zástupce, ledaže jde o naléhavý případ, který nesnese odkladu.
- d) Nástroj trestného činu může policejní orgán sám tzv. zajistit, aniž by bylo třeba rozhodnutí či souhlasu jiného orgánu činného v trestním řízení.

11. Obviněný Aleš při čtení usnesení o zahájení trestního stíhání při zdůvodnění, proč byl použit český trestní zákoník, narazil na pojem „distanční delikt“, kterému nerozuměl a chtěl jej vysvětlit od svého obhájce. Která z variant se k uvedenému pojmu váže?

- a) Podle českého trestního zákona se posuzuje trestnost činu, který český občan spáchal v cizině.
- b) Podle českého trestního zákona se posuzuje trestnost činu, který byl spáchán na palubě lodi registrované v České republice.
- c) Podle českého trestního zákona se posuzuje trestnost činu, který byl v cizině spáchán proti občanovi České republiky.
- d) Podle českého trestního zákona se posuzuje trestnost činu, u něhož k jednání došlo v cizině, ale následek nastal na území České republiky (anebo naopak).

12. Obviněný Matěj si v obžalobě všiml, že státní zástupce navrhuje uložení společného peněžitého trestu. Matěj věděl, že trestný čin spáchal ve spolupachatelství, pro jistotu se ale na význam společného trestu zeptal svého obhájce. Jak mu takový trest obhájce vysvětlí?

- a) Společný trest se ukládá pachateli za dva či více trestných činů spáchaných v souběhu.
- b) Společný trest se ukládá pachateli vedle jiného (hlavního) trestu.
- c) Společný trest se ukládá pachateli za pokračování v trestném činu.
- d) Společný trest se ukládá dvěma či více spolupachatelům, kteří jej mají vykonat společně a nerozdílně.

13. Státní zástupce v obžalobě podané proti obviněnému pro trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku navrhl uložit mu nepodmíněný trest odnětí svobody ve výměře 11 let, aniž by jej jakkoliv zdůvodnil. Mírek, předseda senátu okresního soudu, kterému byla věc přidělena,

tomu nerozuměl a považoval takový trest za nepřijatelný. Co mu odpoví zkušenější kolega, se kterým případ konzultoval?

- a) Horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody nelze v žádném případě překročit, jedná se o chybu státního zástupce.
- b) Trest odnětí svobody nad horní hranici zákonné trestní sazby lze uložit po jejím mimořádném zvýšení o jednu třetinu v případě tzv. zvlášť závažné recidivy.
- c) Horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody lze zvýšit o jednu třetinu, pokud čin měl zvlášť zavrženíhodný následek anebo byl proveden zvlášť zavrženíhodným způsobem.
- d) Horní hranice trestní sazby se zvyšuje o jednu třetinu, spáchal-li čin pachatel jako člen organizované skupiny.

14. Obhájce Jirka při přípravě obhajoby klientovi sdělil, že „teoreticky je ve hře i podmíněný trest odnětí svobody“. Tomu se podivil advokátní koncipient David, který věděl, že klient je obžalován z trestného činu se zákonnou trestní sazbou trestu odnětí svobody v rozpětí osmi až dvanácti let. Co měl Jirka na mysli?

- a) Jirka má pravdu, uložení podmíněného trestu odnětí svobody je možné u všech trestných činů, u kterých nehrozí výjimečný trest.
- b) Jirka se zmýlil, uložení podmíněného trestu je možné pouze u trestných činů s horní hranicí zákonné trestní sazby trestu odnětí svobody do tří let.
- c) Jirka má pravdu, uložení podmíněného trestu je možné v případě, že uložený trest odnětí svobody nepřevyšuje tři léta, v případě mimořádného snížení trestu odnětí svobody je možné uložit podmíněný trest odnětí svobody i v tomto případě.
- d) Jirka má pravdu, uložení podmíněného trestu je možné v případě, pokud uložený trest odnětí svobody nepřevyšuje deset let.

Pistolník Adam

Řešení praktické části

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání Adama? Odůvodněte.

Adam se svým jednáním dopustil zločinu **vydírání** podle **§ 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku**. (1 bod)

Odůvodnění:

Adam na toaletách namířil věrnou kopií pistole Beretta model 92 na hlavu Michala a pod pohrůžkou vystřelení („jinak to zmáčkne“) jej vyzval, aby okamžitě odešel z baru. Michal se zjevně domníval, že na něj Adam míří skutečnou zbraní, protože „s hrůzou v očích“ vyšel z toalet a pak vyběhl z baru ven na ulici. Adam tak **pohrůžkou násilí jiného nutil, aby něco konal** (odešel z baru) ve smyslu § 175 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoníku“). Jde o trestný čin úmyslný (§ 13 odst. 2 tr. zákoníku), Adam jednal s **úmyslem** přímým ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, neboť (věděl a) chtěl donutit Michala pohrůžkou užití (kopie) zbraně opustit bar, což se mu též povedlo (neboli dosáhl cíle, který si předsevzal, způsob provedení také zcela odpovídá záměru Adama). Pohrůžkou násilí je i pohrůžka užití střelné zbraně (vystřelení z ní).

Adam spáchal čin se zbraní ve smyslu § 175 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku ve spojení s **§ 118 tr. zákoníku**, podle něž je trestný čin je **spáchán se zbraní** také tehdy, jestliže pachatel užití zbraně k útoku, příp. k překonání nebo zamezení odporu, přičemž zbraní se zde rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším. Tzv. repliku, maketu či věrnou kopii zbraně je třeba považovat za zbraň ve smyslu § 118 tr. zákoníku, pokud ji pachatel použije v úmyslu vyvolat v poškozeném obavu z hrozícího fyzického násilí, je-li užitá za takových okolností, kdy se poškozený může důvodně domnívat, že hrozba zbraní je reálná a že se násilí uskuteční, jestliže se poškozený nepodřídí vůli pachatele; v takovém případě může být za zbraň považována i napodobenina střelné zbraně (např. pistole), která je ve skutečnosti jen hračkou nebo maketou (viz usnesení ze dne 17. 3. 2004, sp. zn. 5 Tdo 253/2004, publikované pod č. T 684. v sešitě č. 4/2004 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo nakladatelství C. H. Beck, shodně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2003, sp. zn. 5 Tdo 792/2003). Za spáchání činu se zbraní se považují i takové případy, kdy je zbraní vyhrožováno, a to i v případě, že zbraň v daném konkrétním stavu není funkční (viz rozhodnutí č. 19/1999 Sb. rozh.

tr. – zaslání rozebraného ručního granátu). Vychází se tak především z toho, jak se objektivně jevílo jednání pachatele poškozenému, resp. nezávislému třetímu. Nadto i kuličkovou zbraní je možno při zasažení citlivých částí těla (např. očí, uší) způsobit (i relativně vážná) zranění, takže je i jejím prostřednictvím možno učinit útok proti tělu důraznějším.

Adam trestný čin dokonal, a to již provedením jednání, kterým Michala nutil pod pohrůžkou užití zbraně opustit bar. O pokus tak nejde, pachatel pohrůžku násilí již užil a jiného jí nutil (není třeba donutit), aby něco konal. Pro dokonání trestného činu vydírání není třeba dosáhnout původního cíle/záměru (viz rozhodnutí č. 55/2007 Sb. rozh. tr.). V tomto případě se však navíc záměr pachatele zdařil, neboť oběť podlehla tlaku a provedla, k čemu byla nucena. Adam tedy pohrůžkou násilí jiného (Michala) nutil, aby něco konal, a takový čin spáchal se zbraní, čímž se dopustil zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku.

Ve smyslu § 14 odst. 2 a 3 tr. zákoníku jde o zločin, neboť jde o úmyslný trestný čin, na který trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí převyšující 5 let a nedosahující 10 let (nejde tak ani o přečin, ani o zvlášť závažný zločin) – konkrétně v § 175 odst. 2 tr. zákoníku je uvedena horní hranice trestu odnětí svobody ve výši 8 let.

(1 bod)

Pozn. na závěr (nad rámec výše uvedeného řešení):

*1. Nejde o trestný čin **nebezpečného vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku**, ač jeho znaky byly též jednáním Adama naplněny, neboť jednočinný souběh tohoto trestného činu s trestným činem vydírání podle § 175 tr. zákoníku je vyloučen (viz rozhodnutí č. 25/1983-I. Sb. rozh. tr.).*

*2. Stejně tak nejde o trestný čin **výtržnictví podle § 358 tr. zákoníku**.*

V daném případě lze připustit, že k činu došlo na místě veřejnosti přístupném, za které je možno považovat i společnou část toalet otevřeného baru. Ovšem nikoli každý trestný čin spáchaný veřejně či na místě veřejnosti přístupném zároveň naplňuje znaky výtržnictví - jednak objektu, jednak znaků objektivní stránky v podobě výtržnosti či hrubé neslušnosti.

O výtržnost v daném případě nejde. Výtržností se podle odborné literatury (např. Šámal a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4500 a násl.) a judikatury (např. rozhodnutí č. 44/1990 Sb. rozh. tr.) rozumí jednání, které závažným způsobem (hrubě) narušuje veřejný klid a pořádek a je pro ně typický zjevně neuctivý a neukázněný postoj pachatele k zásadám mezilidského (občanského) soužití, jde zpravidla o násilný nebo slovní projev takového charakteru, že hrubě uráží, vzbuzuje obavy o bezpečnost zdraví, majetku nebo výrazně snižuje vážnost většího počtu osob současně přítomných.

Nikoli každé napadení jiného veřejně či na místě veřejnosti přístupném je vždy i výtržnictvím – rozhodnutí č. 40/1977 Sb. rozh. tr.

O hrubou neslušnost také nešlo. Hrubou neslušností se podle odborné literatury (viz výše) míní jednání, jímž jsou hrubě porušována pravidla mezilidského soužití a zásady občanské morálky, kdy hrubost útoku již odůvodňuje

jeho protiprávnost, a tím i trestnost; jinými slovy při naplnění znaku hrubé neslušnosti již nejde o jednání jen „nemorální“, ale jde o jednání protiprávní a za splnění všech dalších znaků skutkové podstaty uvedené v § 358 odst. 1 tr. zákoníku i trestné (z demonstrativního výběru v daném ustanovení - hanobení hrobu, historické nebo kulturní památky, o hrubé rušení přípravy, průběhu nebo zakončení organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí; z dalších jednání výslovně neuvedených je v praxi typické obnažování a sebeukájení provedené veřejně či na místě veřejnosti přístupném a pohoršující okolí). Musí jít o závažnou neslušnost intenzivně se přičící pravidlům mezilidského soužití. Důležitá je též pohnutka pachatele, tedy zda jednání bylo motivováno zjevnou neúctou ke společnosti.

Takové jednání by muselo směřovat i proti objektu - rušení veřejného klidu, pořádku, klidného mezilidského soužití. Zde ale jednání směřovalo nikoli vůči celku (skupině osob), ale toliko proti jednotlivci, proti individuálním zájmům jednoho konkrétního člověka (Michala), nemělo vzbuzovat veřejné pohoršení.

Ani jedna z uvedených alternativ jednání, objekt ani motivace pachatele zasáhnout právem chráněný objekt nebyla dána, pachatel (Adam) své jednání nesměřoval k pohoršení veřejnosti, ale výlučně vůči jedinci - Michalovi.

Proto se o výtržnictví nejedná.

2. Jak trestněprávně posoudíme jednání Jirky? Odůvodněte.

Jirka se svým jednáním dopustil **návodu ke zločinu **vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b), § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku**. (1 bod)**

Odůvodnění:

Jirka svým jednáním vzbudil v Adamovi rozhodnutí spáchat zločin vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku (viz k tomu odpověď na otázku č. 1). Adam jednal zcela v souladu s návrhem Jirky, který jej mínil vážně, jeho návrh byl dostatečně určitý, byl adresován konkrétní osobě (Adamovi), jeho podstatou bylo spáchání individuálně určitého trestného činu (vydírání). Jirka počítal i s tím, že Adam spáchá čin za užití věrné kopie zbraně, kterou je třeba též považovat s ohledem na okolnosti za zbraň (viz odpověď na otázku č. 1), sám Jirka „byl ze zbraně nadšený“, proto též dostal nápad, že takto Michala vystraší. Návod Jirky tedy směřoval ke spáchání kvalifikované skutkové podstaty zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku. Jirka jednal s přímým úmyslem ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku v Adamovi vzbudit rozhodnutí spáchat trestný čin, jeho úmysl přímý se vztahoval též k jednání Adama, které bylo následně provedeno zcela podle Jirkova přání a plánu. Byla tak splněna též **podmínka akcesority účastenství**, jelikož Adam trestný čin, k němuž byl Jirkou naváděn, dokončil. Jirka se tedy dopustil návodu ke zločinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b), § 175

odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku, neboť **úmyslně v jiném vzbudil rozhodnutí spáchat trestný čin**, a sice uvedený zločin vydírání spočívající v tom, že jiný pohrůzkou násilí jiného nutil, aby něco konal, a takový čin spáchal se zbraní.

(1 bod)

3. Uvažme situaci, že Adam se uvedeného jednání nedopustil s kuličkovou pistolí, ale se skutečnou střelnou zbraní Beretta model 92, k jejímuž držení neměl potřebné povolení. Jak v takovém případě trestněprávně posoudíme jednání Adama? Odůvodněte.

Adam se svým jednáním dopustil zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku v jednočinném souběhu s přečinem nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku. (1 bod)

Odůvodnění

Z modifikace základního zadání obsažené v otázce č. 3 vyplývá, že se Adam jednání vůči Michalovi dopustil nikoli s věrnou kopií zbraně, ale se skutečnou zbraní Beretta model 92, k jejímuž držení neměl potřebné povolení. Jinak průběh činu byl týž. Adam se i při uvedené modifikaci dopustil zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. K této právní kvalifikaci lze plně odkázat na odůvodnění odpovědi na otázku č. 1, a to pouze s tou výhradou, že zbraní zde byla skutečná pistole Beretta model 92, která zcela nepochybně naplňuje parametry zbraně ve smyslu § 118 tr. zákoníku.

*Kromě toho Adam držel střelnou zbraň, k jejímuž držení je třeba potřebné oprávnění – tzv. zbrojní průkaz, který ale Adam podle zadání neměl (Beretta 92 je ruční samonabíjecí, tj. poloautomatická, krátká střelná zbraň, která tak spadá do kategorie B podle zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů, a k jejímuž nabytí i dalšímu držení je třeba oprávnění – zbrojního průkazu). Adam tak **sobě opatřil a přechovával střelnou zbraň**, přičemž si byl dobře vědom, že se o střelnou zbraň jedná (chlubil se jí kamarádovi), jakož i toho, že k jejímu držení **nemá potřebné oprávnění** (vyplývá to přímo ze zadání). Jde o trestný čin úmyslný (§ 13 odst. 2 tr. zákoníku), Adam jednal i v tomto případě s **úmyslem** přímým ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, který se vztahoval ke všem objektivně-deskriptivním i normativním znakům skutkové podstaty trestného činu nedovoleného ozbrojování. Adam se tak dopustil přečinu nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku. Jde o **přečin podle § 14 odst. 2 tr. zákoníku**, neboť jde o úmyslný trestný čin, u nějž*

je stanovena horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody nepřevyšující 5 let (konkrétně ve výši 2 let).

Obou uvedených trestných činů vydírání a nedovoleného ozbrojování se Adam dopustil jedním skutkem, tedy v jednočinném souběhu. Přečin nedovoleného ozbrojování je při naplnění znaku „přechovávání“ tzv. trvajícím trestným činem, při kterém pachatel udržuje protiprávní stav po celou dobu neoprávněného přechovávání střelné zbraně. Pokud pak pachatel tuto neoprávněně přechovávanou zbraň použije k jednorázovému (tzv. stavovému) deliktu, např. vydírání, jako tomu bylo v tomto případě, jde o týž jediný skutek, kterým pachatel naplní znaky jak trvajících trestného činu (zde nedovoleného ozbrojování), tak i stavového (zde vydírání). Nedovolené ozbrojování je zde tzv. zastřešujícím deliktem, který „překrývá“ („zastřešuje“) jiné trestné činy, které by jinak mohly být spáchány samostatnými skutky, ale v daném specifickém případě se stávají součástí onoho zastřešujícího trestného činu, který je tak spojuje ve skutek jediný (podobně např. opilcová jízda vozidlem, při níž způsobí více dopravních nehod s trestněprávně relevantními následky).

(1 bod)

4. V přípravném řízení Michal uvedl, že bude požadovat náhradu nemajetkové újmy. Své vyjádření nijak nekonkretizoval, neuvedl ani žádnou částku, kterou požaduje, a to ani po poučení soudem zaslaném spolu s obžalobou a ani poté v hlavním líčení po přednesu obžaloby. Jen uvedl, že by byl rád, kdyby se mu obžalovaný omluvil a plně mu penězi nahradil nemajetkovou újmu ve výši, kterou uzná soud za odpovídající. Jak se s takovým návrhem soud v hlavním líčení vypořádá? Odůvodněte.

Nejde o řádný návrh na náhradu nemajetkové újmy podle § 43 odst. 3 tr. řádu, proto o něm soud nemůže rozhodovat podle § 228 nebo § 229 tr. řádu (§ 228 odst. 1 tr. řádu a contrario). Nerozhoduje se o něm ani podle § 206 odst. 3 a 4 tr. řádu, a to ani za použití analogie. (1 bod)

Odůvodnění

Ze zadání otázky č. 4 vyplývá, že se Michal sice se svým nárokem připojil do tzv. adhezního řízení, avšak tento svůj nárok nijak nevyčíslil, a to ani po řádném poučení ze strany soudu u hlavního líčení před zahájením dokazování. Z návrhu poškozeného však musí být patrné, z jakých důvodů a v jaké výši se nárok na náhradu nemajetkové újmy uplatňuje. Pokud toto

z návrhu patrně není, poškozený podle § 43 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. řádu“), a contrario svůj nárok na náhradu nemajetkové újmy řádně a včas neuplatnil. Nejde vlastně o řádný návrh, o kterém se tak ani nerozhoduje, a to ani podle § 206 odst. 3 nebo 4 tr. řádu, a to ani za jeho analogického použití, ani podle § 228 odst. 1 tr. řádu a contrario (viz rozhodnutí č. 49/2003-I. Sb. rozh. tr.). Podle § 228 odst. 1 tr. řádu soud totiž rozhodne pouze o návrhu, který byl uplatněn v souladu s § 43 odst. 3 tr. řádu. Podle § 43 odst. 3 tr. řádu je poškozený oprávněn také navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému též povinnost nahradit v penězích nemajetkovou újmu, jež byla poškozenému trestným činem způsobena; návrh je třeba učinit nejpozději u hlavního líčení před zahájením dokazování podle § 206 odst. 2 tr. řádu (ze zadání nevyplývá, že by ve věci byla sjednávána dohoda o vině a trestu – zde je třeba návrh učinit nejpozději při prvním jednání o takové dohodě) a z návrhu musí být patrné, z jakých důvodů a v jaké výši se nárok na náhradu nemajetkové újmy uplatňuje, což je poškozený povinen doložit (o tom musí být poučen). V daném případě by sice Adam nárok uplatnil včas, ale nikoli řádně, protože jednak žádal náhradu nemajetkové újmy ve formě omluvy, jednak nijak nekonkretizoval finanční částku, kterou požadoval (tím pádem ji ani nijak nedoložil). V trestním řízení ale soud může přiznat náhradu nemajetkové újmy jen ve formě finanční náhrady (stanovené v penězích), nikoli i jinou formou (např. písemnou omluvou, uveřejněním konkrétního textu v médiích apod.), jako to může učinit soud v občanskoprávním řízení. Jde-li o finanční náhradu nemajetkové újmy, je povinností poškozeného stanovit, v jaké výši nárok uplatňuje. To však Adam neučinil. Nejde tak o nárok poškozeného vznesený v souladu s § 43 odst. 3 tr. řádu, nebude se proto o něm rozhodovat podle § 206 odst. 3 nebo 4 tr. řádu, § 228 ani § 229 tr. řádu, protože tato ustanovení se vztahují pouze na rozhodování o řádně a včas uplatněném návrhu v souladu s § 43 odst. 3 tr. řádu.

(1 bod)

Pozn. na závěr (nad rámec výše uvedeného řešení):

Pokud student uváděl s odkazem na § 43 odst. 3 tr. řádu poslední věta („Nebyl-li by pro rozhodnutí o nároku poškozeného dostatečný podklad a nebrání-li tomu důležité důvody, zejména potřeba vyhlášení rozsudku nebo vydání trestního příkazu bez zbytečných průtahů, soud poškozenému sdělí, jakým způsobem může podklady doplnit, a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu, kterou mu zároveň určí.“), že soud odročí hlavní líčení, není tato odpověď správná. Především je důvodem, že **nejde o doplnění podkladů** pro rozhodnutí. Nedostatek zde spočíval v neschopnosti specifikovat (konkretizovat) nárok. Přitom poškozený byl řádně poučen, měl dostatek času pro řádné uplatnění svého nároku, což měl učinit dříve, než soud započne s dokazováním (§ 207 tr. řádu).

5. Policejní orgán po příjezdu na místo činu Adama zadržel a chtěl u něj vykonat osobní prohlídku. Jirka však policistům řekl, že je právník a že ví, že k vykonání osobní prohlídky je v tomto případě potřeba předchozího souhlasu státního zástupce. Má Jirka pravdu? Odůvodněte.

Jirka nemá pravdu, v uvedeném případě **není k vykonání osobní prohlídky potřeba souhlasu státního zástupce, a to podle § 83b odst. 4 tr. řádu.** (1 bod)

Odůvodnění

V uvedeném případě policejní orgán Adama zadržel, přičemž zde zároveň existovalo podezření, že má u sebe zbraň.

Podle § 82 odst. 4 tr. řádu u osoby zadržené lze vykonat osobní prohlídku též tehdy, je-li tu podezření, že má u sebe zbraň nebo jinou věc, již by mohla ohrozit život nebo zdraví vlastní nebo cizí.

Obecně je podle § 83b odst. 1 tr. řádu oprávněn nařídít osobní prohlídku předseda senátu a v přípravném řízení státního zástupce nebo s jeho souhlasem policejní orgán. Avšak podle § 83b odst. 4 tr. řádu může bez příkazu nebo souhlasu uvedeného v § 83b odst. 1 tr. řádu policejní orgán vykonat osobní prohlídku mimo jiné i tehdy, jestliže jde o osobu přistiženou při činu; navíc podle poslední věty § 83b odst. 4 tr. řádu lze bez příkazu nebo souhlasu provést osobní prohlídku vždy též v případech uvedených v § 82 odst. 4 tr. řádu.

Podle § 83b odst. 4 tr. řádu ve spojení s § 82 odst. 4 tr. řádu tak policejní orgán k vykonání osobní prohlídky nepotřeboval předchozí souhlas státního zástupce.

(1 bod)

6. Proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně podal včas a řádně odvolání pouze obžalovaný Adam. V pátek dne 5. 1. 2024 odvolací soud ve veřejném zasedání konaném o podaném odvolání vyhlásil rozsudek, kterým zrušil pouze výrok o trestu z rozsudku soudu prvního stupně a sám obžalovanému uložil mírnější trest. Opis rozsudku odvolacího soudu byl (prostřednictvím datové schránky) doručen obhájci Adama a státnímu zástupci v pondělí 5. 2. 2024, obžalovanému Adamovi a poškozenému Michalovi ve čtvrtek dne 8. 2. 2024. Kdy nabyl odsuzující rozsudek právní moci a kdy uplyne Adamovi lhůta pro podání dovolání? Odůvodněte.

Odsuzující rozsudek nabyl právní moci v pátek dne 5. 1. 2024.

Lhůta pro podání dovolání Adamovi uplyne dne 8. 4. 2024.

(1 bod)

Odůvodnění

Podle § 139 odst. 1 písm. a) tr. řádu je rozsudek pravomocný, a nestanoví-li tento zákon něco jiného, i vykonatelný, jestliže zákon proti němu odvolání nepřipouští.

Podle § 245 odst. 1 tr. řádu opravným prostředkem proti rozsudku soudu prvního stupně je odvolání. Odvolání proti rozsudku soudu druhého stupně trestní řád nepřipouští (viz § 245 odst. 1 tr. řádu a contrario). Jelikož proti rozsudku soudu druhého stupně není možné podat odvolání, takový rozsudek nabývá právní moci již vyhlášením, a to podle § 139 odst. 1 písm. a) tr. řádu. Rozsudek se oznamuje vyhlášením (§ 128 tr. zákoníku), nikoli až doručením jeho opisu. Již v okamžiku vyhlášení rozsudku soudem druhého stupně tak nabývá tento rozsudek právní moci, a to jak formální (nezměnitelnost), tak materiální (závaznost), již tehdy také vzniká překážka věci rozsouzené (exceptio rei iudicatae), projevuje se princip ne bis in idem (obviněný nemůže být znovu stíhán pro týž skutek, pro který byl pravomocně odsouzen). Proto také odsouzený již od tohoto okamžiku může (jsou-li učiněny nezbytné procesní úkony) např. vykonávat trest (kupř. odnětí svobody, byl-li do té doby ve vazbě – v takovém případě trest odnětí svobody rovnou nařizuje předseda senátu odvolacího soudu).

Lhůta pro podání dovolání vyplývá z § 265e tr. řádu, je dvouměsíční (§ 265e odst. 1 tr. řádu). Je-li obviněný zastoupen obhájcem, rozsudek se v takovém případě doručuje jak obviněnému, tak i obhájci, a lhůta pro podání dovolání běží od toho doručení, které bylo provedeno nejpozději (§ 265e odst. 2 tr. řádu). V daném případě byl rozsudek odvolacího soudu, proti němuž dovolání směřuje, doručen později obviněnému, a to dne 8. 2. 2024, od kdy počíná běžet dovolací lhůta. Lhůta stanovená v měsících končí uplynutím dne, který svým číselným označením odpovídá dni, kdy se stala událost určující počátek lhůty (§ 60 odst. 2 tr. řádu). Lhůta pro podání dovolání v trvání 2 měsíců tak obviněnému končí dne 8. 4. 2024 (pondělí).

(1 bod)

Řešení teoretické části

7. Ludvík byl obviněn z přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku. Činu nelitoval a svou vinu nijak nerozporoval. Trestní stíhání chtěl mít hlavně co nejdřív za sebou. Proto s nadšením souhlasil, když mu státní zástupce navrhl sjednání dohody o vině a trestu. Toto nadšení ovšem nesdílel poškozený Martin, který chtěl sjednání dohody zabránit a obrátil se na svého zmocněnce s žádostí o vysvětlení svých práv a možností. Která z odpovědí zmocněnce je správná?

- a) Jako poškozený nemáte právo se účastnit sjednávání dohody o vině a trestu, Váš názor na obsah dohody tak není významný, tedy není třeba Vašeho souhlasu ke sjednání a schválení dohody o vině a trestu.
- b) Jako poškozený máte právo se účastnit sjednávání dohody o vině a trestu, ale Váš souhlas není podmínkou pro její sjednání a pozdější schválení.**
- c) Jako poškozený máte právo se účastnit sjednávání dohody o vině a trestu a Váš souhlas je podmínkou pro její sjednání i schválení.
- d) Jako poškozený jste povinen se účastnit sjednávání dohody o vině a trestu zúčastnit, bez Vašeho souhlasu nelze dohodu o vině a trestu uzavřít ani schválit.

8. Hlavní líčení bylo nařízeno na pátek 26. 1. 2024. Obžalovanému bylo předvolání doručeno v pátek 19. 1. 2024. Obžalovaný se k hlavnímu líčení osobně dostavil, stejně tak i jeho obhájce a státní zástupce, kterým bylo předvolání doručeno ve středu 17. 1. 2024. Jeden z přísedících se zeptal předsedy senátu, zda je možno hlavní líčení konat. Co mu předseda senátu odpoví?

- a) Hlavní líčení lze konat, lhůta k přípravě k hlavnímu líčení byla u obžalovaného zachována.
- b) Hlavní líčení lze konat, pouze pokud s tím bude souhlasit státní zástupce, obhájce i obžalovaný.
- c) Hlavní líčení lze konat, pouze pokud o to obžalovaný sám požádá.**
- d) Hlavní líčení nelze za žádných okolností konat a musí být odročeno.

9. Kamil byl zproštěn obžaloby podané pro přečin zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku z důvodu zániku trestní odpovědnosti podle § 197 tr. zákoníku a poškozená byla odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. S tím však nesouhlasil zmocněnec poškozené, který jako jediný ve lhůtě podal odvolání v neprospěch

obžalovaného. Své odvolání směřující toliko proti (zprošťujícímu) výroku o vině odůvodnil tak, že poškozená neobdržela vše, na co má podle zákona nárok, a trestnost činu proto nezanikla. Jak o tomto odvolání odvolací soud rozhodne?

- a) Odvolání odmítne.
- b) Odvolání zamítne.**
- c) Napadený rozsudek zruší a věc vrátí soudu prvního stupně k novému rozhodnutí (po doplnění dokazování o nárocích poškozené).
- d) Odvolací soud jen v písemném vyrozumění poškozeného odkáže na řízení ve věcech občanskoprávních.

10. Policejní orgán zadržel v místě bydliště podezřelého, který z balkonu svého bytu ohrožoval samostřílem kolemjdoucí. Jeden ze zasahujících policistů byl toho názoru, že samostřel je nástroj trestné činnosti a je třeba jej „zabavit“. Starší kolega mu tedy sdělil řádný procesní postup. Jaký?

- a) Nástroj trestného činu může policejní orgán tzv. zajistit, ale pouze po předchozím souhlasu soudce.
- b) Nástroj trestného činu může policejní orgán tzv. odejmout, a to na příkaz státního zástupce.
- c) Nástroj trestného činu může policejní orgán tzv. zajistit, ale pouze s předchozím souhlasem státního zástupce, ledaže jde o naléhavý případ, který nesnese odkladu.**
- d) Nástroj trestného činu může policejní orgán sám tzv. zajistit, aniž by bylo třeba rozhodnutí či souhlasu jiného orgánu činného v trestním řízení.

11. Obviněný Aleš při čtení usnesení o zahájení trestního stíhání při zdůvodnění, proč byl použit český trestní zákoník, narazil na pojem „distanční delikt“, kterému nerozuměl a chtěl jej vysvětlit od svého obhájce. Která z variant se k uvedenému pojmu váže?

- a) Podle českého trestního zákona se posuzuje trestnost činu, který český občan spáchal v cizině.
- b) Podle českého trestního zákona se posuzuje trestnost činu, který byl spáchán na palubě lodi registrované v České republice.
- c) Podle českého trestního zákona se posuzuje trestnost činu, který byl v cizině spáchán proti občanovi České republiky.
- d) Podle českého trestního zákona se posuzuje trestnost činu, u něhož k jednání došlo v cizině, ale následek nastal na území České republiky (anebo naopak).**

12. Obviněný Matěj si v obžalobě všiml, že státní zástupce navrhuje uložení společného peněžitého trestu. Matěj věděl, že trestný čin spáchal ve spolupachatelství, pro jistotu se ale na význam společného trestu zeptal svého obhájce. Jak mu takový trest obhájce vysvětlí?

- a) Společný trest se ukládá pachateli za dva či více trestných činů spáchaných v souběhu.
- b) Společný trest se ukládá pachateli ukládá vedle jiného (hlavního) trestu.
- c) Společný trest se ukládá pachateli za pokračování v trestném činu.
- d) Společný trest se ukládá dvěma či více spolupachatelům, kteří jej mají vykonat společně a nerozdílně.

13. Státní zástupce v obžalobě podané proti obviněnému pro trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku navrhl uložit mu nepodmíněný trest odnětí svobody ve výměře 11 let, aniž by jej jakkoliv zdůvodnil. Mírek, předseda senátu okresního soudu, kterému byla věc přidělena, tomu nerozuměl a považoval takový trest za nepřipustný. Co mu odpoví zkušenější kolega, se kterým případ konzultoval?

- a) Horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody nelze v žádném případě překročit, jedná se o chybu státního zástupce.
- b) Trest odnětí svobody ve výměře nad horní hranicí zákonné trestní sazby lze uložit po jejím mimořádném zvýšení o jednu třetinu v případě tzv. zvlášť závažné recidivy.
- c) Horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody lze zvýšit o jednu třetinu, pokud čin měl zvlášť zavrženíhodný následek anebo byl proveden zvlášť zavrženíhodným způsobem.
- d) Horní hranice trestní sazby se zvyšuje o jednu třetinu, spáchal-li čin pachatel jako člen organizované skupiny.

14. Obhájce Jirka při přípravě obhajoby klientovi sdělil, že „teoreticky je ve hře i podmíněný trest odnětí svobody“. Tomu se podivil advokátní koncipient David, který věděl, že klient je obžalován z trestného činu se zákonnou trestní sazbou trestu odnětí svobody v rozpětí osmi až dvanácti let. Co měl Jirka na mysli?

- a) Jirka má pravdu, uložení podmíněného trestu odnětí svobody je možné u všech trestných činů, u kterých nehrozí výjimečný trest.
- b) Jirka se zmýlil, uložení podmíněného trestu je možné pouze u trestných činů s horní hranicí zákonné trestní sazby trestu odnětí svobody do tří let.

- c) Jirka má pravdu, uložení podmíněného trestu je možné v případě, že uložený trest odnětí svobody nepřevyšuje tři léta, v případě mimořádného snížení trestu odnětí svobody je možné uložit podmíněný trest odnětí svobody i v tomto případě.
- d) Jirka má pravdu, uložení podmíněného trestu je možné v případě, pokud uložený trest odnětí svobody nepřevyšuje deset let.